

HOF VAN JUSTITIE VAN
DE EUROPESE UNIE

JAARVERSLAG **2015** JAAROVERZICHT

JAARVERSLAG **2015**
JAAROVERZICHT

HOF VAN JUSTITIE VAN DE EUROPESE UNIE

HOF VAN JUSTITIE
2925 LUXEMBOURG
LUXEMBURG
TEL. +352 4303-1

GERECHT
2925 LUXEMBOURG
LUXEMBURG
TEL. +352 4303-1

GERECHT
VOOR AMBTENARENZAKEN
2925 LUXEMBOURG
LUXEMBURG
TEL. +352 4303-1

Het Hof op internet: <http://www.curia.europa.eu>

Reproductie met bronvermelding toegestaan. De foto's mogen slechts worden gereproduceerd in de context van deze publicatie. Voor elk ander gebruik moet toestemming worden gevraagd aan het Hof van Justitie van de Europese Unie.

Op internet is nog veel meer informatie over de Europese Unie te vinden via de Europa-server (<http://europa.eu>).

Luxemburg: Bureau voor publicaties van de Europese Unie

Print ISBN 978-92-829-2106-7 ISSN 2467-1371 doi:10.2862/803099 QD-AQ-16-001-NL-C
PDF ISBN 978-92-829-2125-8 ISSN 2467-1606 doi:10.2862/562664 QD-AQ-16-001-NL-N

© Europese Unie, 2016

Printed in Belgium

GEDRUKT OP ELEMENTAIR CHLOORVRIJ GEBLEEKT PAPIER (ECF)

INHOUD

Voorwoord	5
1. Het jaar 2015 in één oogopslag	6
a. Een jaar in beelden	7
b. Een jaar in cijfers	14
2. Gerechtelijke werkzaamheden	16
a. Terugblik op de belangrijkste arresten van het jaar	17
b. Kerncijfers over de gerechtelijke werkzaamheden	26
3. Een jaar van openheid en uitwisseling	32
a. Belangrijkste evenementen	33
b. Kerncijfers	35
4. Een administratie ten dienste van de rechtspleging	38
a. Een goed functionerende, moderne en meertalige administratie	39
b. Cijfers en projecten	42
5. Blik op de toekomst: hervorming van de gerechtelijke structuur	48
6. Op de hoogte blijven van de actuele ontwikkelingen bij de instelling	50

VOORWOORD

VAN DE PRESIDENT

Voor het eerst bevat het jaarverslag van het Hof van Justitie van de Europese Unie het onderdeel „Jaaroverzicht”, dat bestemd is voor alle burgers van de Unie die geïnteresseerd zijn in de taak en de werking van de instelling. Aan de hand van dit overzicht, waarin de activiteiten in het afgelopen jaar beknopt worden gepresenteerd, kan de lezer niet alleen de fundamentele rol ontdekken die het Hof van Justitie van de Europese Unie speelt bij de uitlegging van het recht van de Unie, maar ook zijn belangrijke rol in de samenwerking tussen de Europese instellingen.

Op de volgende bladzijden wordt een helder en bondig beeld gegeven van de markantste rechterlijke beslissingen in 2015 en hun impact op het dagelijkse leven van de burgers van de Unie.

Ook zullen de belangrijkste evenementen de revue passeren. Die laten zien dat het Hof van Justitie van de Europese Unie graag in dialoog blijft met de nationale rechters, de juridische beroepsgroep en de burgers. Tot slot kan met dit overzicht, aan de hand van kerncijfers, statistieken en infographics, beter inzicht worden gekregen in de werking van de instelling het Hof en de administratie die daarachter schuil gaat om het in staat te stellen zijn taak in het belang van de Europese justitie te vervullen.

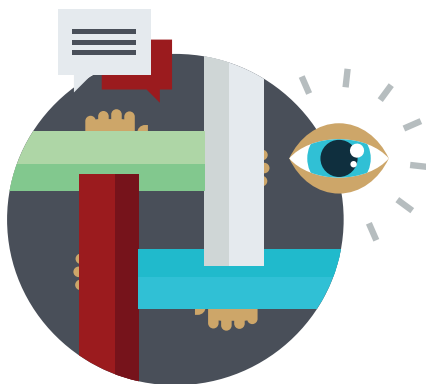
Ik hoop dat deze nieuwe jaarlijkse publicatie, die beschikbaar is in 23 officiële talen van de Unie, iedereen de gelegenheid biedt om een beter begrip te krijgen van de instelling die er al meer dan zestig jaar voor zorgt dat de beginselen van de rechtsstaat binnen de Europese Unie worden gerespecteerd.

Veel leesplezier!

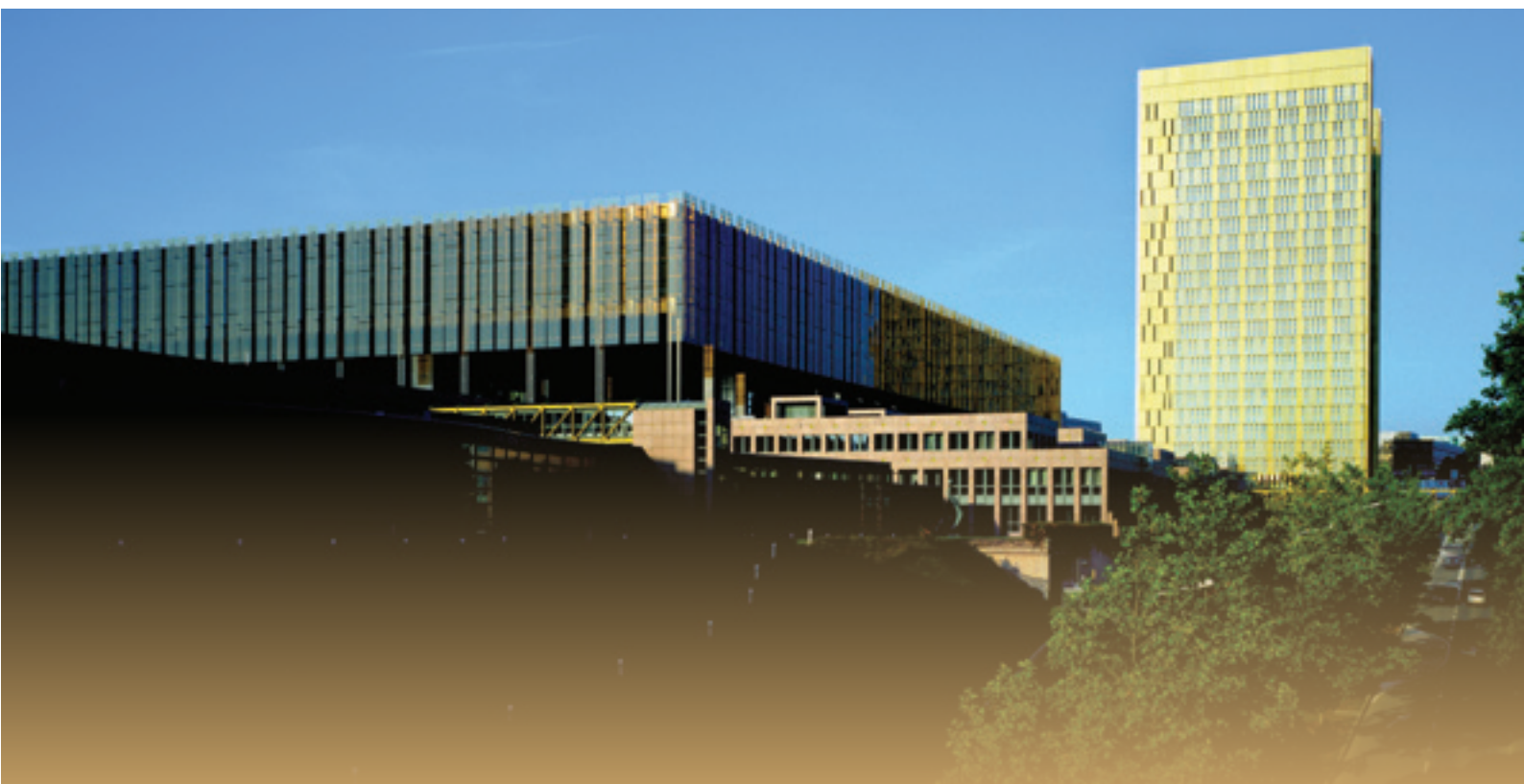
Koen Lenaerts
President van het Hof van Justitie
van de Europese Unie

1

HET JAAR 2015
IN ÉÉN OOGOPSLAG

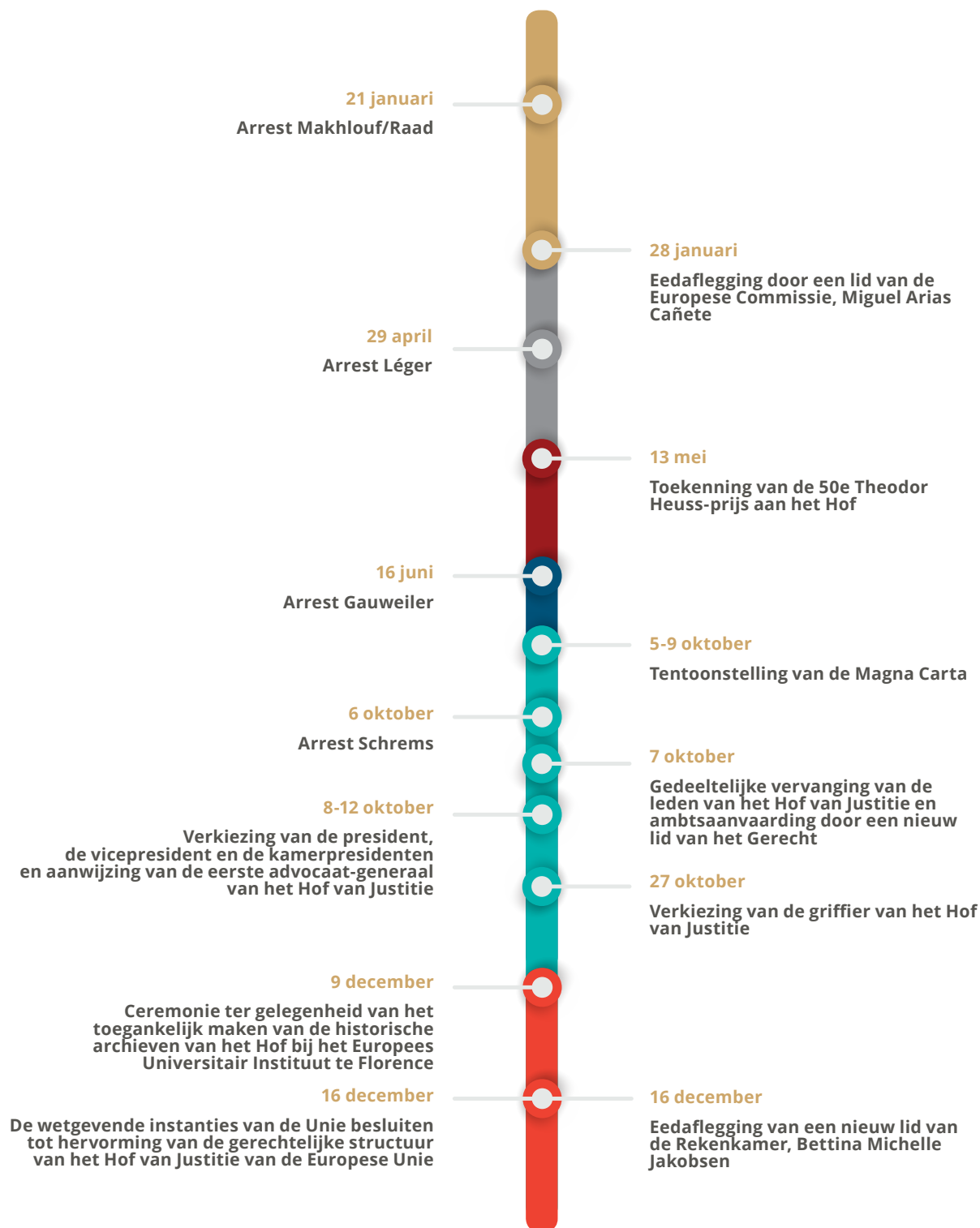
A. EEN JAAR IN BEELDEN

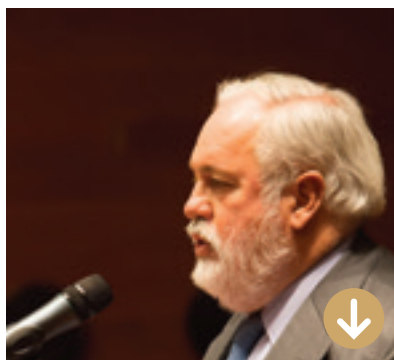

Het Hof van Justitie van de Europese Unie is één van de zeven Europese instellingen

Als rechterlijke macht van de Unie heeft het tot taak om voor de naleving van het Europese recht te zorgen door toe te zien op de uniforme uitlegging en toepassing van de Verdragen. De instelling draagt bij tot het behoud van de waarden van de Unie en zet zich door middel van zijn rechtspraak in voor het Europese integratieproces.

Het Hof is samengesteld uit drie rechterlijke instanties: het „Hof van Justitie“, het „Gerecht“ en het „Gerecht voor ambtenarenzaken“ (GVA).

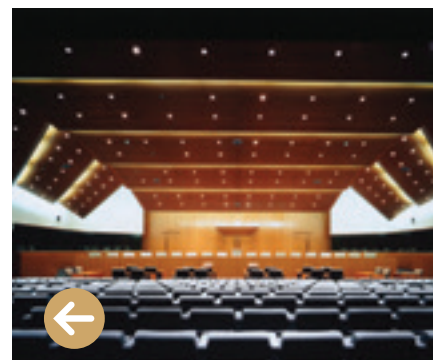

28 januari**Eedaflegging door Miguel Arias Cañete**

Zoals alle Europese commissarissen vóór hun ambtsaanvaarding moeten doen, gaat de Europese commissaris voor Energie en Klimaat, Miguel Arias Cañete, voor het Hof de plechtige verbintenis aan die in de Verdragen is vastgelegd. Met deze verbintenis, die een maand eerder ook door de andere leden van de Commissie onder het voorzitterschap van Jean-Claude Juncker is aangegaan, beloven de commissarissen plechtig om de Verdragen, het Handvest van de grondrechten en hun ethische verplichtingen te eerbiedigen, waar het Hof van Justitie van de Europese Unie over waakt.

21 januari**Arrest Makhlouf/Raad**

Het Gerecht bevestigt de geldigheid van de beperkende maatregelen tegen Mohammad Makhlouf, een nauw verbonden zakenpartner en oom van Bashar al-Assad.

[zie bladzijde 23]**13 mei****Toekenning van de 50^e Theodor Heuss-prijs aan het Hof**

De Duitse stichting Theodor Heuss, die elk jaar prijzen uitreikt voor sociaal engagement, burgermoed en acties ter versterking van de democratie, heeft aan het Hof van Justitie van de Europese Unie zijn 50e prijs overhandigd, onder het thema „Europa: hoop die een toekomst heeft gekregen“. Bij die gelegenheid heeft de stichting benadrukt dat het Hof met zijn rechtspraak een essentiële bijdrage levert aan sterkere grondrechten in een tijdperk van digitalisering en mondialisering.

29 april**Arrest Léger**

Na vragen van een Franse rechter omdat een arts had geweigerd om het bloed van een homoseksuele donor te accepteren, heeft het Hof van Justitie geoordeeld dat de permanente uitsluiting van bloeddonaties door mannen die seksuele betrekkingen met mannen hebben gehad, gerechtvaardigd kan zijn wanneer die personen een groot risico hebben om ernstige infectieziekten, zoals met name HIV, op te lopen en er geen efficiënte detectietechnieken of minder belastende methoden zijn om ervoor te zorgen dat de gezondheid van de ontvangers van het bloed op een hoog niveau wordt beschermd.

16 juni

Arrest Gauweiler

Na een verzoek van het Duitse federale grondwettelijke hof oordeelt het Hof van Justitie dat het in september 2012 door de Europese Centrale Bank (ECB) aangekondigde „OMT“-programma verenigbaar is met het Unierecht. Op basis daarvan mag het Europees Stelsel van centrale banken (ESCB) op de secundaire markt overheidsobligaties van lidstaten van de eurozone opkopen.

[zie bladzijde 24]

5-9 oktober

Tentoonstelling van de *Magna Carta* bij het Hof

In het kader van de viering van de 800e verjaardag van de ondertekening van de *Magna Carta Libertatum* (het Grote Handvest van de Vrijheden) door koning Jan zonder Land van Engeland, mag het Hof gedurende een week één van de originele exemplaren van het Handvest herbergen. Dit Handvest is in de hele wereld een inspiratiebron geweest voor teksten die aan de democratische waarden, de fundamentele vrijheden en de mensenrechten zijn gewijd.

6 oktober

Arrest Schrems

Het besluit van de Europese Commissie op basis waarvan Facebook persoonsgegevens van zijn Europese abonnees aan de Verenigde Staten mocht doorgeven, wordt door het Hof van Justitie ongeldig verklaard.

[zie bladzijde 17]

7 oktober**Gedeeltelijke vervanging van de leden van het Hof van Justitie en ambtsaanvaarding door een nieuw lid van het Gerecht**

In het kader van de driejaarlijkse gedeeltelijke vervanging van de leden van het Hof van Justitie worden Küllike Jürimäe (Estland), Rosario Silva de Lapuerta (Spanje), Camelia Toader (Roemenië), Juliane Kokott (Duitsland) en Eleanor Sharpston (Verenigd Koninkrijk) herbenoemd als rechter of advocaat-generaal. Datzelfde geldt voor Lars Bay Larsen (Denemarken), François Biltgen (Luxemburg), Marko Ilešić (Slovenië), Endre Juhász (Hongarije), Koen Lenaerts (België), Siniša Rodin (Kroatië), Allan Rosas (Finland), Marek Safjan (Polen) en Daniel Šváby (Slowakije).

Ook zijn er twee nieuwe rechters, Eugene Regan (Ierland) en Michail Vilaras (Griekenland), en drie nieuwe advocaten-generaal, Michal Bobek (Tsjechië), Manuel Campos Sánchez-Bordona (Spanje) en Henrik Saugmandsgaard Øe (Denemarken), benoemd door de vertegenwoordigers van de regeringen van de lidstaten tijdens een bijeenkomst van de Raad. Zij leggen op een plechtige zitting voor het Hof van Justitie de eed af.

Tijdens deze plechtige zitting legt ook Ian Stewart Forrester (Verenigd Koninkrijk) de eed af voordat hij zijn ambt als rechter in het Gerecht aanvaardt.

27 oktober**Verkiezing van de griffier van het Hof van Justitie**

Alfredo Calot Escobar (Spanje) wordt herbenoemd als griffier van het Hof van Justitie voor de periode van 7 oktober 2016 tot en met 6 oktober 2022. De griffier, die tevens secretaris-generaal van de instelling is, wordt door de rechters en de advocaten-generaal gekozen voor een mandaat van zes jaar.

8-12 oktober**Verkiezing van de president, de vicepresident en de kamerpresidenten en aanwijzing van de eerste advocaat-generaal van het Hof van Justitie**

Koen Lenaerts (België) wordt door zijn ambtgenoten gekozen als president van het Hof van Justitie van de Europese Unie voor een (hernieuwbaar) mandaat van drie jaar. Hij volgt Vassilios Skouris (Griekenland) op, die uiteindelijk twaalf jaar lang het presidentschap van de instelling op zich heeft genomen.

Antonio Tizzano (Italië) wordt verkozen tot vicepresident, ook voor een mandaat van drie jaar.

Rosario Silva de Lapuerta (Spanje), Marko Ilešić (Slovenië), Lars Bay Larsen (Denemarken), Thomas von Danwitz (Duitsland) en José Luís da Cruz Vilaça (Portugal) worden gekozen tot presidenten van de kamers van vijf rechters voor een periode van drie jaar.

Tot slot wordt Melchior Wathelet (België) aangewezen als eerste advocaat-generaal van het Hof van Justitie.

9 december

Ceremonie ter gelegenheid van het toegankelijk maken van de historische archieven van het Hof bij het Europees Universitair Instituut te Florence

[zie bladzijde 34]

16 december

Eedaflgging door een lid van de Rekenkamer

Het Hof neemt akte van de verbintenis van Bettina Michelle Jakobsen (Denemarken), die onlangs is benoemd tot lid van de Europese Rekenkamer voor de resterende duur van het mandaat van haar voorganger, Henrik Otbo, dus tot 28 februari 2018. Net zoals de Europese commissarissen gaan ook de leden van de Europese Rekenkamer tijdens een plechtige zitting bij het Hof van Justitie de verbintenis aan waarmee ze beloven om de uit hun ambt voortvloeiende verplichtingen te eerbiedigen.

16 december

Vaststelling van de hervorming van de gerechtelijke structuur van het Hof van Justitie van de Europese Unie door de wetgevende instanties van de Unie

[zie bladzijde 48]

B. EEN JAAR IN CIJFERS

Het Hof van Justitie van de Europese Unie is in 2015 opgevallen door het hoge tempo waarmee het zijn gerechtelijke werkzaamheden heeft verricht. Het aantal ingediende en afgesloten zaken bij de drie rechterlijke instanties is in de geschiedenis van de instelling nog nooit zo hoog geweest. Deze toename van de werklast heeft ook zijn weerslag gehad op de werkzaamheden van de administratieve diensten die dag na dag de rechterlijke instanties ondersteunen.

De instelling in 2015

BEGROTING 2015

357

MILJOEN EURO

63 | 11

RECHTERS | ADVOCATEN-
GENERAAL

uit 28 lidstaten

2 122

ambtenaren en
personeelsleden

837
Mannen

1 285
Vrouwen

Het gerechtelijke jaar

(zonder onderscheid naar rechterlijke instantie)

1 711

nieuwe zaken

1 755

afgesloten zaken

142 140

processtukken in het register van de griffies ingeschreven

Gemiddelde procesduur:

16,1
maanden

Hof van Justitie
Gerecht
GVA

15,6
20,6
12,1

2 845

gerechtelijke mededelingen bekendgemaakt in het Publicatieblad van de Europese Unie

1 115 000

bladzijden vertaald

628

terrechtzittingen en bijeenkomsten waarop simultaan is vertolkt

Het institutionele jaar

Bijna

1 900

nationale magistraten ontvangen bij het Hof in het kader van seminars of opleidingen

16 377

bezoekers

- professionals
- journalisten
- studenten
- burgers

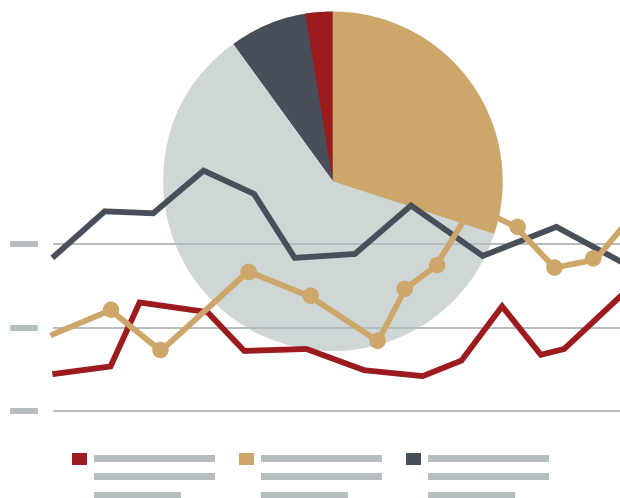

63

protocollaire evenementen

2

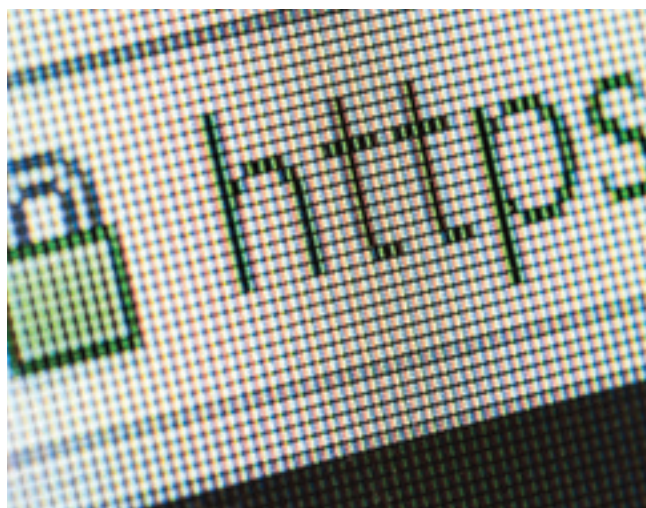
GERECHTELIJKE WERKZAAMHEDEN

A. TERUGBLIK OP DE BELANGRIJKSTE ARRESTEN VAN HET JAAR

BESCHERMING VAN PERSOONSGEGEVENS

Binnen de Unie worden de persoonsgegevens van de burgers beschermd. In oktober 2015 moest het Hof van Justitie verduidelijken wat de omvang van deze bescherming was, die door het Handvest van de grondrechten en richtlijn 95/46 wordt geboden. Zijn de persoonsgegevens van de burgers van de Unie voldoende beschermd binnen de Unie en daarbuiten?

Een Oostenrijkse burger, **M. Schrems**, wilde niet langer dat de gegevens over zijn Facebook-account werden doorgegeven aan de Verenigde Staten. Volgens hem worden persoonsgegevens daar onvoldoende beschermd tegen surveillance door de inlichtingendiensten. De toezichthouder in Ierland (zetel van Facebook in Europa) kon dat niet nagaan omdat hij werd gehinderd door een besluit van de Commissie. Schrems heeft zich dan ook tot de High Court of Ireland gewend, die op zijn beurt vragen heeft gesteld aan het Hof van Justitie over de reikwijdte en de geldigheid van het besluit van de Europese Commissie. Dat heeft het besluit van de Commissie uit 2000, waarin staat dat het door de Verenigde Staten geboden beschermingsniveau voldoende is voor de doorgifte van uit de Unie afkomstige persoonsgegevens, ongeldig geacht. Volgens het Hof van Justitie is de Amerikaanse zogenaamde

„**Safe Harbour**”-regeling, waarop de Commissie zich had gebaseerd, alleen op Amerikaanse ondernemingen van toepassing, zodat die geen waarborgen biedt voor bescherming tegen toegang van de Amerikaanse autoriteiten tot de uit de lidstaten van de Unie doorgegeven gegevens. Bovendien heeft het verduidelijkt dat het, los van het bestaan van een Commissiebesluit, aan de nationale toezichthouders is om op verzoek van een burger of een onderneming na te gaan of een derde land waarborgen voor een passend beschermingsniveau biedt. Bijgevolg is het aan de Ierse toezichthouder om na te gaan of de Verenigde Staten waarborgen voor een beschermingsniveau bieden dat op de hoofdpunten gelijkwaardig is aan dat binnen de Unie, in welk geval de door Schrems aan Facebook geleverde gegevens op servers in de Verenigde Staten mogen worden opgeslagen. (*Arrest Schrems van 6 oktober 2015, C-362/14*)

Het Hof van Justitie heeft ook beslist dat het Unierecht verbiedt dat twee overheidsdiensten **persoonsgegevens aan elkaar doorgeven** en daarna verwerken, indien de betrokkene niet op voorhand daarover is geïnformeerd.

Mevr. Bara en andere Roemeense burgers hadden zich er bij de Roemeense rechter over beklagd dat de belastingdienst de door hen aangegeven inkomsten had doorgegeven aan het nationale socialezekerheidsfonds. Dat fonds eiste vervolgens betaling van achterstallige bijdragen aan de ziektekostenverzekering. De Roemeense rechter heeft zich daarop tot het Hof van Justitie gewend. Dat heeft geoordeeld dat de instantie die over de gegevens beschikt, de betrokkenen volgens de richtlijn over de verwerking van persoonsgegevens moet informeren over het feit dat die aan anderen zullen worden doorgegeven. Hoewel in de nationale wet een ontheffing van die plicht kan worden opgenomen, moet daarin wel een omschrijving staan van de informatie die kan worden doorgegeven en de wijze waarop die wordt doorgegeven.

De instantie die de gegevens ontvangt moet dan weer de betrokkene informeren over met name de doeleinden waarvoor de gegevens worden verwerkt en zijn recht op inzage en rectificatie. (Arrest Bara e.a. van 1 oktober 2015, C-201/14)

CONSUMENTENBESCHERMING

In hoeverre kunnen afbeeldingen op de verpakking van een voedingsmiddel de consument misleiden? Op de verpakking van een vruchtenthee waren afbeeldingen van frambozen en vanillebloesem te zien. Maar in de vruchtenthee zaten helemaal geen natuurlijke ingrediënten. De ingrediëntenlijst op de verpakking was overigens wel juist. Het Hof van Justitie heeft eraan herinnerd dat het Unierecht vereist dat de consument over **juiste, neutrale en objectieve informatie** beschikt. Wanneer de etikettering de suggestie wekt dat een ingrediënt aanwezig is dat er in werkelijkheid niet in zit, dan kan dit de koper misleiden, ook al is de ingrediëntenlijst juist. ([Arrest Teekanne van 4 juni 2015, C-195/14](#))

Het Hof van Justitie heeft ook verduidelijkt welke rechten de Europese consument op het gebied van de **etikettering van mineraalwater** heeft. Het heeft bevestigd dat het gehalte aan natrium dat op de fles is vermeld, de totale hoeveelheid natrium in al zijn vormen (tafelzout en natriumbicarbonaat) moet weergeven. De consument zou namelijk kunnen worden misleid indien het water als natrium- of zoutarm wordt voorgesteld, terwijl het in feite veel natriumbicarbonaat bevat. ([Arrest Neptune Distribution van 17 december 2015, C-157/14](#))

De consument wordt ook beschermd op het gebied van de **aankoop van en garantie op consumptiegoederen**. Een Nederlandse had bij een garage een gebruikte auto gekocht, die drie maanden later tijdens een rit in brand vloog. Het Hof van Justitie heeft bevestigd dat de nationale rechter de Europese regelgeving op dit gebied op eigen initiatief mag toepassen, zonder dat een partij zich daar specifiek op heeft beroepen. Die voorziet onder meer in een minder zware bewijslast voor de consument: wanneer binnen zes maanden vanaf de aflevering van een goed blijkt dat dit niet in overeenstemming met de overeenkomst is, wordt in beginsel vermoed dat dit gebrek reeds op het tijdstip van aflevering bestond. De consument hoeft alleen het bestaan van het gebrek te bewijzen. Hij hoeft niet te bewijzen wat de oorzaak van het gebrek is en hij hoeft ook niet aan te tonen dat de oorzaak aan de verkoper is toe te schrijven. ([Arrest Faber van 4 juni 2015, C-497/13](#))

Op het gebied van het **luchtvervoer** heeft het Hof van Justitie opnieuw moeten afbakenen hoe ver de passagiersrechten reiken. Wanneer een elektronisch boekingssysteem voor een vlucht met

vertrek in een luchthaven van de Unie meerdere vluchtroutes voorstelt, moet daarbij steeds de definitieve prijs worden aangegeven met een uitsplitsing naar de prijzen van de verschillende luchtdiensten die daaronder vallen. Dit moet voor elke voorgestelde vlucht worden aangegeven, en niet alleen voor de door de reiziger geselecteerde vlucht. De consument moet de prijs van de verschillende luchtdiensten immers daadwerkelijk kunnen vergelijken. ([Arrest Air Berlin van 15 januari 2015, C-573/13](#))

Bovendien heeft het Hof van Justitie bevestigd dat de luchtvervoerder de passagiers op grond van een Europese verordening compensatie moet betalen (tussen 250 en 600 euro) wanneer hun vlucht wordt geannuleerd. Die verplichting tot compensatie geldt ook bij onvoorziene technische problemen met het vliegtuig. Alleen in zeer uitzonderlijke gevallen (bij verborgen fabricagefouten die gevolgen hebben voor de vliegveiligheid, sabotage of terrorisme) kunnen de vervoerders van hun verplichting worden bevrijd. ([Arrest Van der Lans van 17 september 2015, C-257/14](#))

Tot slot heeft het Hof van Justitie zich uitgesproken over de bescherming van consumenten die een **hypothecaire lening** zijn aangegaan voor de aankoop van een woning die zij als hun hoofdverblijf gebruiken. Wanneer in het contract een bepaling is opgenomen met daarin een onwettig rentetarief, kan de nationale rechter het rentetarief herberekenen of die bepaling buiten toepassing laten indien hij tot het oordeel komt dat die onredelijk is. ([Arrest Unicaja Banco van 21 januari 2015, gevoegde zaken C-482/13 e.a.](#))

RECHTEN EN VERPLICHTINGEN VAN MIGRANTEN

De regels op het gebied van de integratie van personen uit landen buiten de EU (derdelanders) die in de lidstaten verblijven, zijn onder meer bedoeld om de economische en sociale samenhang in die staten te bevorderen. Volgens het Unierecht mogen de lidstaten de status van **langdurig ingezetene** toekennen aan derdelanders die legaal en ononderbroken op hun grondgebied hebben gewoond in de vijf jaar voorafgaand aan hun aanvraag van die status.

In Nederland zijn die derdelanders, onder bedreiging van een boete, verplicht om voor een **inburgeringsexamen** te slagen. Daarmee moeten zij aantonen dat zij voldoende kennis van de taal en de Nederlandse samenleving hebben. In antwoord op een vraag van een Nederlandse rechter heeft het Hof van Justitie verklaard dat de lidstaten van de langdurig ingezetenen mogen eisen dat zij voor een dergelijk examen slagen. De randvoorwaarden van die verplichting (bijvoorbeeld de hoogte van het inschrijfgeld) mogen echter niet zodanig zijn dat daardoor de door het Unierecht nagestreefde doelstelling van sociale samenhang in gevaar komt. (Arrest P en S van 4 juni 2015, C-579/13)

Daarnaast bepaalt een Europese richtlijn dat een derdelander die legaal in een lidstaat verblijft, onder bepaalde voorwaarden recht heeft op **gezinshereniging**. De gezinsleden die zich bij hem willen voegen, kunnen dan bijvoorbeeld wel worden verplicht om ook voor een inburgeringsexamen te slagen. Na vragen van een Nederlandse rechter over de verenigbaarheid van dat examen met de richtlijn over gezinshereniging, heeft het Hof van Justitie opnieuw verklaard dat de lidstaten van derdelanders mogen eisen dat zij vóór de gezinshereniging voor een inburgeringsexamen

slagen. Wel moet er rekening worden gehouden met de bijzondere situatie van een persoon die niet naar het examen kan gaan of daarvoor niet kan slagen (bijvoorbeeld wegens zijn leeftijd of gezondheidstoestand). Die kan dus worden vrijgesteld van die verplichting. (Arrest K en A van 9 juli 2015, C-153/14)

Het Unierecht voorziet ook in regels voor de bewaring en verwijdering van illegaal op het grondgebied van een lidstaat verblijvende derdelanders. Die regels zijn in alle lidstaten van toepassing.

Aan het Hof van Justitie zijn door een Italiaanse strafrechter vragen gesteld over de zogenoemde „terugkeerrichtlijn”. Het heeft beslist dat een lidstaat, met inachtneming van de grondrechten, **strafrechtelijke sancties** (bijvoorbeeld een gevangenisstraf van 1 tot 4 jaar, zoals in Italië) mag opleggen aan een derdelander die, na een eerdere procedure over zijn terugkeer naar zijn land van herkomst, in strijd met een inreisverbod opnieuw illegaal op het grondgebied van de staat binnenkomt. (Arrest Skerdjan Celaj van 1 oktober 2015, C-290/14)

BESCHERMING VAN DE RECHTEN VAN WERKNEMERS

Het Unierecht probeert een juist evenwicht te bewaren tussen de beroepsverplichtingen en het privéleven van werknemers. Zo zijn er meerdere regels over de voorwaarden in arbeidscontracten, bijvoorbeeld over de werktijden.

De vaststelling van een minimumloon valt in beginsel echter niet onder het Unierecht. Niettemin kunnen er bepaalde regels worden uitgevaardigd om sociale redenen of uit concurrentieoverwegingen.

De hoofdregel is dat de werktijd niet meer dan 48 uur per week mag bedragen en dat elke werknemer recht heeft op dagelijkse en wekelijkse minimumrusttijden. Omdat de Europese Commissie van mening was dat Griekenland en Ierland die regels niet hadden nageleefd, heeft zij die zaken voor het Hof van Justitie gebracht. Dat heeft vastgesteld dat Griekenland inderdaad het Unierecht had geschonden: voor de uitoefening van het beroep van arts was niet voorzien in een **wekelijkse arbeidstijd** van maximaal 48 uur of in een dagelijkse en wekelijkse **minimumrusttijd**.

Wat Ierland betreft had de Commissie echter onvoldoende bewijs geleverd van de niet-nakoming op het punt van de werkomstandigheden van ziekenhuisartsen die een opleiding tot specialist aan het volgen waren. (Arrest Commissie/Ierland van 9 juli 2015, C-87/14, en arrest Commissie/Griekenland van 23 december 2015, C-180/14)

In antwoord op een vraag van een Spaanse rechter heeft het Hof van Justitie verduidelijkt dat wanneer technici die installatie- en onderhoudswerkzaamheden verrichten geen vaste of gebruikelijke werkplek hebben, zodat zij van thuis uit naar de eerste klant gaan en vanaf de laatste klant weer naar huis gaan, de tijd die dan met die trajecten gemoeid is, arbeidstijd is. De uren die deze technici onderweg zijn — die soms op meer dan 100 km van hun huis werkzaamheden moeten verrichten — kunnen door hun werkgevers niet worden beschouwd als rusttijden. (Arrest Federación de Servicios Privados del sindicato Comisiones obreras van 10 september 2015, C-266/14)

Het Hof van Justitie heeft ook geoordeeld, in een Duitse zaak, dat de overheid, wanneer zij een opdracht plaatst, als eis mag stellen dat de inschrijver zich ertoe verbindt om het in de lidstaat van de aanbesteding toepasselijke **minimumloon** te betalen aan het personeel dat bij de uitvoering van de opdracht betrokken is. (Arrest RegioPost van 17 november 2015, C-115/14)

DE VRIJE MEDEDINGING IN STAND HOUDEN

Voor de goede werking van de interne markt van de Unie is vrije mededinging essentieel. Het Hof van Justitie van de Europese Unie ziet toe op de naleving van de regels die ervoor moeten zorgen dat de ondernemingen eerlijk met elkaar concurreren op de interne markt en dat de consumenten producten en diensten van de hoogste kwaliteit voor een voordelige prijs kunnen krijgen.

Elk jaar worden er aan het Hof van Justitie en het Gerecht vele zaken voorgelegd over gedrag dat de mededinging binnen de interne markt verhindert, beperkt of vervalst, zoals:

- ◆ staatssteun die ondernemingen moet bevoordelen;
- ◆ concentraties (overnames of fusies van ondernemingen die niet toelaatbaar zijn wanneer daardoor een machtspositie ontstaat of wordt versterkt die tot misbruik kan leiden);
- ◆ kartels (afspraken tussen ondernemingen over onder meer de verdeling van de markt, de vaststelling van quota of de prijzen).

In 2015 heeft het Gerecht een besluit van de Commissie bekrachtigd, waarbij zij de concentratie tussen twee op de **financiële markten** actieve ondernemingen had verboden, namelijk Deutsche Börse (Duitse beursonderneming) en NYSE Euronext (de onderneming achter de beurzen van New York, Parijs, Amsterdam, Brussel en Lissabon). De voorgenomen concentratie had een machtspositie of een quasimonopolie kunnen doen ontstaan, wat schadelijk zou zijn geweest voor de andere economische spelers. ([Arrest Deutsche Börse/Commissie van 9 maart 2015, T-175/12](#))

In een beroep tegen een arrest van het Gerecht van een jaar eerder, over een kartel op de markt van **beeldschermen van vloeibare kristallen** (lcd-beeldschermen), heeft het Hof van Justitie de afschrikkende boete van 288 miljoen euro bevestigd die aan de Taiwanese onderneming InnoLux was opgelegd. De Commissie had een juiste definitie gehanteerd van de markt waarop deze onderneming actief was, namelijk die van afgewerkte producten waarin lcd-schermen zijn geïntegreerd (pc's, televisietoestellen) en niet alleen de markt van de beeldschermen. Het Hof van Justitie heeft dan ook de geldigheid van het arrest van het Gerecht en daarmee het besluit van de Commissie bevestigd. ([Arrest InnoLux/Commissie van 9 juli 2015, C-231/14 P](#))

Tot slot heeft het Gerecht het besluit van de Commissie ongeldig verklaard waarbij zij aan meerdere luchtvaartmaatschappijen boetes voor in totaal om en nabij de 790 miljoen euro had opgelegd voor hun deelname aan een kartel op de markt van **luchtvrachtdiensten**. Het mededingingsbeperkende gedrag had betrekking op de heffing van een „brandstoftoeslag” en een „veiligheidstoeslag” (die was ingevoerd ter compensatie van de kosten van sommige veiligheidsmaatregelen, die verplicht werden na de terroristische aanslagen van 11 september 2001). Het Gerecht heeft deze boetes nietig verklaard na te hebben vastgesteld dat er in het besluit van de Commissie interne tegenstrijdigheden waren die afbreuk deden aan de rechten van de verdediging van de luchtvaartmaatschappijen. ([Arresten Air Canada e.a./Commissie van 16 december 2015, T-9/11 e.a.](#))

BUITENLANDS BELEID EN BEPERKENDE MAATREGELEN

„Beperkende maatregelen” zijn een instrument van het buitenlands beleid. Daarmee wil de Unie bereiken dat een derde land zijn beleid of zijn gedrag wijzigt. De beperkende maatregelen kunnen de vorm aannemen van wapenembargo's, bevrozingen van tegoeden, verboden om het grondgebied van de EU te betreden of daarop op doorreis te zijn, import- en exportverboden etc. Zij kunnen gericht zijn tegen regeringen, ondernemingen, natuurlijke personen en groepen of organisaties (zoals terroristische groeperingen).

Het Hof van Justitie en het Gerecht hebben al veel zaken behandeld over sancties die waren opgelegd aan organisaties en personen. Die waren uit verschillende landen afkomstig, zoals Afghanistan, Wit-Rusland, Ivoorkust, Egypte, Iran, Libië, Rusland, Syrië, Tunesië, Oekraïne of Zimbabwe.

Het Gerecht heeft geoordeeld dat de Raad mag vermoeden dat een persoon banden onderhoudt met de leiders van een land op basis van louter het feit dat hij een familieband met die leiders heeft. Het Gerecht heeft dan ook bevestigd dat de beperkende maatregelen tegen **Mohammad Makhoul**, de

oom van de Syrische president **Bashar al-Assad**, rechtmatig waren. (Arrest Makhoul/Raad van 21 januari 2015, T-509/11)

Aan de andere kant heeft het Gerecht geoordeeld dat de Raad niet de tegoeden van een persoon kan bevriezen zonder duidelijk te maken wat de hem verweten feiten en zijn verantwoordelijkheden zijn. De Raad mocht **Andriy Portnov** (ex-adviseur van de voormalige Oekraïense president Viktor Janoekovytsj) dus niet aanmerken als verantwoordelijk voor de verduistering van middelen in Oekraïne op de enkele grond dat tegen hem een vooronderzoek liep in dat land. (Arrest Portnov/Raad van 26 oktober 2015, T-290/14)

Ook heeft het Gerecht de meerderheid van de handelingen nietig verklaard waarbij de tegoeden van de Wit-Russische voetbalclub **Dynamo-Minsk** waren bevroren. De Raad had namelijk niet aangetoond dat de eigenaren van die club het regime van de Wit-Russische president Loekasjenko ondersteunden of daar baat bij hadden. (Arresten FC Dynamo-Minsk/Raad van 6 oktober 2015, T-275/12 en T-276/12)

DE EUROZONE EN DE CRISIS

Om speculaties over de schulden van meerdere lidstaten na de crisis in de eurozone te doen ophouden, heeft de Europese Centrale Bank (ECB) in 2012 beslist om een nieuw financieel mechanisme in te voeren. Daarbij beloofde zij om in geval van uitzonderlijke verstoringen van het monetaire beleid ongelimiteerd de door de schatkist van een lidstaat uitgegeven „staatspapieren” op te kopen (mechanisme van de **Outright Monetary Transactions** of OMT). De ECB wilde daarmee voorkomen dat het rentetarief dat door de markt werd gevraagd voor de financiering van de schulden van de lidstaten die door de verslechtering van hun economische situatie waren verzwakt (zoals Griekenland, Spanje en Portugal), overdreven zou stijgen. Volgens de ECB had de enkele aankondiging van dit programma volstaan om het gezochte effect teweeg te brengen (het programma is dus nooit uitgevoerd).

Nadat een aantal particulieren die tegenstander van dit programma waren naar het Duitse federale grondwettelijke hof waren gestapt, heeft dat hof aan het Hof van Justitie gevraagd of het OMT-programma van de ECB verenigbaar was met het Unierecht.

Het Hof heeft verklaard dat de ECB inderdaad bevoegd was om een dergelijk programma vast te stellen. Dit was namelijk te plaatsen in het kader van het eenvormige monetaire beleid waarvoor de ECB moet zorgen om de prijzen stabiel te houden. Ook had de ECB het in het Unierecht vastgelegde verbod van monetaire financiering van overheidstekorten niet geschonden. Het Unierecht verbiedt weliswaar elke financiële bijstand aan een lidstaat, maar het sluit niet de mogelijkheid voor de ECB uit om de door een staat uitgegeven schuldbewijzen bij zijn schuldeisers op te kopen. (*Arrest Gauweiler e.a. van 16 juni 2015, C-62/14*)

B. KERNCIJFERS OVER DE GERECHTELIJKE WERKZAAMHEDEN

HOF VAN JUSTITIE

Tot het Hof van Justitie kan men zich hoofdzakelijk wenden met:

- ◆ **verzoeken om een prejudiciële beslissing**, wanneer een nationale rechter twijfelt over de interpretatie van de wetgeving of besluiten van de Unie of over de geldigheid daarvan. De nationale rechter schorst dan de behandeling van de zaak bij hem en wendt zich tot het Hof van Justitie, dat zich uitspreekt over de uitlegging van de betrokken bepalingen of over de geldigheid daarvan. Op basis van de informatie in de beslissing van het Hof van Justitie, kan de nationale rechter het aan hem voorgelegde geschil dan beslechten. In zaken waarin een antwoord op zeer korte termijn noodzakelijk is (bijvoorbeeld asielzaken of zaken over grenscontroles of kinderontvoering etc.), kan een prejudiciële spoedprocedure („PPU”) worden gevolgd;
- ◆ **hogere voorzieningen**, beroepen gericht tegen de beslissingen van het Gerecht: indien nodig, kan het Hof van Justitie dan een beslissing van het Gerecht vernietigen;
- ◆ **rechtstreekse beroepen**, die meestal gericht zijn op:
 - het ongeldig verklaren van wetgeving of besluiten van de Unie („beroep tot nietigverklaring”) of
 - het vaststellen dat een lidstaat het Unierecht niet heeft nageleefd („niet-nakomingsberoep”). Wanneer een lidstaat niet de nodige maatregelen treft om te voldoen aan een arrest waarbij een niet-nakoming is vastgesteld, kan het ertoe komen dat het Hof hem een geldstraf oplegt in een tweede beroep, de zogenoemde „dubbele niet-nakoming”;
- ◆ een verzoek om **advies** over de verenigbaarheid met de EU-Verdragen van een overeenkomst die de Unie met een derde land of een internationale organisatie wil sluiten. Dit verzoek kan worden ingediend door een lidstaat of door een Europese instelling (Commissie, Raad of Parlement).

713

nieuwe zaken

436
 waarvan
4 PPU

Prejudiciële procedures

Lidstaten waarvan de meeste verzoeken afkomstig zijn:

Duitsland: 79
 Italië: 47
 Nederland: 40
 Spanje: 36
 België: 32

48 rechtstreekse
 beroepen

waarvan

34 niet-nakomingsberoepen en
3 drie „dubbele-niet-
 nakomingsberoepen”

215 hogere
 voorzieningen
 tegen beslissingen
 van het Gerecht

3 adviezen

 616 afgesloten zaken	404 prejudiciële procedures	
	70 rechtstreekse beroepen	waarbij 26 niet-nakomingen zijn vastgesteld tegen 13 lidstaten
		waarvan 3 „dubbele-niet-nakomingsberoepen”
	Hogere voorzieningen tegen beslissingen van het Gerecht 134 waarvan 25 tot vernietiging van de beslissing van het Gerecht hebben geleid	1 advies Gemiddelde procesduur 15,6 maanden Prejudiciële spoedprocedures: 1,9 maanden

Hoofdzakelijk behandelde onderwerpen:

Belastingzaken		55
Consumentenbescherming		29
Intellectuele en industriële eigendom		51
Landbouw		20
Mededinging en staatssteun		49
Milieu		27
Ruimte van vrijheid, veiligheid en recht		49
Sociaal recht		44
Vrijheden van verkeer en vestiging en interne markt		74

GERECHT

Het Gerecht oordeelt over **beroepen die worden ingesteld door personen en ondernemingen tegen wetgeving of besluiten van de Unie die tot hen zijn gericht of die hen rechtstreeks en individueel raken, en over beroepen die worden ingesteld door de lidstaten**. De meeste van de rechtszaken bij het Gerecht zijn van economische aard: mededinging en staatssteun, maatregelen ter bescherming van de handel, merken van de Europese Unie. Tegen de arresten van het Gerecht kan een tot rechtsvragen beperkte hogere voorziening worden ingesteld bij het Hof van Justitie.

831

nieuwe zaken

382

rechtstreekse
beroepen

Uitgesplitst naar het soort verzoeker:

342 zaken van particulieren
39 zaken van lidstaten
1 zaak van een EU-instelling

302

beroepen over
intellectuele
en industriële
eigendom

36

hogere
voorzieningen tegen
beslissingen van
het Gerecht voor
ambtenarenzaken

**Aanvragen voor
rechtsbijstand**

67

Een partij die niet of slechts gedeeltelijk in staat is om de proceskosten te dragen, kan kosteloze rechtsbijstand aanvragen.

987

afgesloten zaken

851

rechtstreekse beroepen

37

hogere voorzieningen tegen beslissingen van het Gerecht voor ambtenarenzaken

waarvan

14

waarin de vernietiging van de beslissing van het Gerecht voor ambtenarenzaken is uitgesproken

Gemiddelde
procesduur

20,6
maanden

Beslissingen waartegen hogere voorziening bij het Hof van Justitie is ingesteld

27 %

Hoofdzakelijk behandelde onderwerpen:

Aanbestedingen		22
Beperkende maatregelen		60
Intellectuele en industriële eigendom		388
Landbouw		32
Mededinging en staatssteun		153
Milieu		18
Toegang tot documenten		21

GERECHT VOOR AMBTENARENZAKEN

De taak van het Gerecht voor ambtenarenzaken (GVA) is de beslechting van de geschillen tussen de instellingen van de Europese Unie en hun personeelsleden (ongeveer 40 000 personen, alle instellingen en agentschappen van de Unie bij elkaar opgeteld). Die geschillen gaan hoofdzakelijk over de eigenlijke arbeidsverhoudingen en de sociale zekerheid.

167

Nieuwe zaken

152

Afgesloten zaken

waarvan
14

door een minnelijke
regeling,

dus meer dan

9 %

12,1
maanden

gemiddelde procesduur

Beslissingen waartegen hogere voorziening bij
het Gerecht is ingesteld

28 %

3

EEN JAAR
VAN OPENHEID EN UITWISSELING

A. BELANGRIJKSTE EVENEMENTEN

De dialoog tussen het Hof van Justitie van de Europese Unie en de nationale rechters en Europese burgers blijft niet beperkt tot de gerechtelijke procedures. Hij wordt elk jaar tijdens veel gelegenheden voortgezet.

Wat dat betreft is 2015 een jaar geweest waarin er vele ontmoetingen en discussies zijn geweest. Die dragen bij tot de verspreiding van het recht en de rechtspraak van de Unie en tot het begrip daarvan.

17 april

Finale van de „European Law Moot Court Competition”

De *European Law Moot Court Competition*, die al bijna 30 jaar wordt georganiseerd door de *European Law Moot Court Society*, is een pleitwedstrijd die tot doel heeft om de kennis van het recht van de Unie bij rechtenstudenten te bevorderen. Gezien als **een van de meest prestigieuze wedstrijden ter wereld**, vindt de finale elk jaar bij het Hof plaats. Dan treden teams van studenten uit alle lidstaten van de Unie, maar ook uit de Verenigde Staten, tegen elkaar aan tijdens pleitzittingen voor jury's die zijn samengesteld uit leden van het Hof van Justitie, het Gerecht en het Gerecht voor ambtenarenzaken.

9 mei

„Open dag” van de instelling

Ter gelegenheid van de Dag van Europa, die in alle lidstaten op 9 mei wordt gevierd ter herdenking van de toespraak van de Franse minister Robert Schuman op 9 mei 1950, organiseert het Hof van Justitie van de Europese Unie een „open dag”. Dan kunnen de burgers niet alleen het Hof zelf, zijn taak en zijn werking komen ontdekken, maar ook de architectuur en de door de lidstaten uitgeleende kunstwerken die er zijn ondergebracht, die de Europese artistieke en culturele tradities tot stralen brengen. Het Hof heeft niet minder dan **3 791 bezoekers** aangetrokken, een nog niet eerder gezien bezoekersrecord.

8 juni

Colloquium ter gelegenheid van de overhandiging van een *liber amicorum* aan de heer Skouris

Ter gelegenheid van de overhandiging van een *liber amicorum* aan de heer Skouris is een colloquium gehouden met de titel „Het Hof van Justitie van de Europese Unie onder het presidentschap van Vassilios Skouris”. De heer Skouris is twaalf jaar lang de president van de instelling geweest. Bij die gelegenheid hebben meerdere presidenten en voormalige presidenten van hooggerichtshoven van de lidstaten en hoge vertegenwoordigers van de Europese instellingen het woord genomen onder het dagvoorzitterschap van Jean-Marc Sauvé, vicepresident van de Franse raad van state, over het belang van de rechtspraak van het Hof voor de handhaving van de **rechtsstaat en de eenheid van het recht van de Unie**.

28 tot 30 juni

Forum van de magistraten

159 magistraten, afkomstig uit verschillende rechterlijke colleges van de lidstaten, nemen deel aan het forum. Tijdens dit forum wisselen de Europese en nationale magistraten ideeën uit over verschillende onderwerpen die van belang zijn voor het recht van de Unie. Dit jaarlijkse evenement heeft tot doel om de rechterlijke dialoog tussen het Hof en de nationale rechters te verstevigen, met name in het kader van verzoeken om een prejudiciële beslissing, maar ook om de verspreiding en de uniforme toepassing van het recht van de Unie te bevorderen. De nationale rechters zijn immers de eersten die deze bepalingen toepassen op de geschillen die zij moeten beslechten.

9 december

Ceremonie ter gelegenheid van het officieel toegankelijk maken van de historische archieven van het Hof

Ter gelegenheid van het onderbrengen van zijn historische archieven bij het Europees Universitair Instituut te Florence, is er een officiële ceremonie gehouden. Deze archieven, bestaande uit gerechtelijke en administratieve documenten van het Hof die meer dan 30 jaar oud zijn, zoals de eerste toespraak van zijn allereerste president of de inschrijving van zijn eerste processtuk, vertellen over de ontwikkeling van de instelling. Op de dag van de ceremonie waren al **3 539 dossiers** naar Florence gestuurd. Dat is 112 strekkende meter aan geschiedenis van het Europese integratieproces vanuit gerechtelijk perspectief.

Officiële bezoeken aan het Hof

In de loop van 2015 heeft het Hof de eer gehad om verschillende vooraanstaande personen uit de lidstaten te mogen ontvangen. Zo heeft Z.K.H. de **Groothertog van Luxemburg** het Hof in oktober bezocht ter gelegenheid van de tentoonstelling van de *Magna Carta*. Ook Miro Cerar, premier van Slovenië, Martin Lidegaard, de Deense minister van Justitie, Rui Chancelle de Machete, de Portugese minister van Buitenlandse Zaken, en Laura Boldrini, de voorzitter van de Italiaanse kamer van afgevaardigden, hebben leden van de instelling ontmoet in de loop van verschillende officiële bezoeken aan Luxemburg. Daarmee is dus de rechterlijke dialoog tussen het Hof en de rechterlijke instanties van de lidstaten in het kader van een institutionele uitwisseling voortgezet.

B. KERNCIJFERS

Een constante dialoog met de juridische beroepsgroep

- Onderhouden van de rechterlijke dialoog met de nationale magistraten

1 627
magistraten hebben
deelgenomen aan bij het Hof
georganiseerde seminars

- ontvangst van nationale magistraten in het kader van het jaarlijkse forum van de magistraten of in het kader van een stage van 6 of 10 maanden binnen het kabinet van een rechter of advocaat-generaal
- bij het Hof georganiseerde seminars
- voordrachten voor nationale magistraten in het kader van verenigingen en Europese netwerken van rechters
- deelname aan de plechtige openingen van het gerechtelijke jaar van de hoogste en hogere nationale rechterlijke colleges en ontmoetingen met de presidenten of vicepresidenten van de Europese hoggerichtshoven

- Bevorderen van de toepassing en het begrip van het recht van de Unie bij de juridische beroepsgroep

597 groepen bezoekers

- voordrachten voor advocaten of gemachtigden van de regeringen van de lidstaten
- voordrachten voor de academische wereld

waarvan

216

groepen uit de juridische beroepsgroep

252

rechtenstudenten die in het kader
van hun opleiding als
stagiaire
zijn ontvangen

1 583

externe gebruikers

studenten, onderzoekers, hoogleraren —
die in de bibliotheek van de instelling
onderzoek verrichten

Een nauwere dialoog met de Europese burger

 16 377 bezoekers waarvan 3 791 tijdens de „open dag”	 155 perscommuniqués (in totaal 1 869 taalversies)	 280 tweets die door de Twitter-accounts van het Hof zijn verzonden, met 24 000 volgers	 92 verzoeken om toegang tot administratieve documenten en de historische archieven van de instelling
--	---	---	---

Ongeveer

20 000 verzoeken om informatie per maand

Een regelmatige officiële en institutionele dialoog

 23 officiële bezoeken	 11 beleefdheidsbezoeken door vooraanstaande personen uit de lidstaten of van internationale organisaties	 3 plechtige zittingen
--	---	--

4

EEN ADMINISTRATIE TEN DIENSTE VAN DE RECHTSPLEGING

A. EEN GOED FUNCTIONERENDE, MODERNE EN MEERTALIGE ADMINISTRATIE

De griffier van het Hof van Justitie, de secretaris-generaal van de instelling, stuurt de administratieve diensten aan onder het gezag van de president. Na een bijzonder gevuld jaar vertelt hij hoe de diensten zich hebben ingezet om de gerechtelijke werkzaamheden te ondersteunen.

Ook in 2015 was het tempo waarin het Hof de gerechtelijke werkzaamheden heeft verricht uitzonderlijk hoog. Dat heeft zich vertaald in een forse toename van de productiviteit van zijn diensten. Om dat resultaat te kunnen bereiken, blijft het alle pistes verkennen om zijn hoofddoelstellingen te kunnen behalen, namelijk de kwaliteit en de snelheid waarmee de zaken worden behandeld.

Binnen de dubbele context van toenemende gerechtelijke werkzaamheden en de verplichting voor elke Europese instelling om haar personeel met 5 % in te krimpen in de periode 2013-2017, zoals de begrotingsautoriteiten van de Unie hebben opgelegd, heeft het Hof voor het behoud van zijn kernactiviteit gekozen, door de rechterlijke instanties te versterken. Het is van belang om op die ontwikkeling te wijzen op een tijdstip waarop de diensten de daarmee samenhangende uitdagingen moeten aangaan, namelijk de verhoging van het aantal rechters in het Gerecht die is goedgekeurd door de twee takken van de wetgevende macht (het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie).

Zoals dit Jaaroverzicht laat zien, werken de diensten van de instelling dan ook hard aan de modernisering van de werkmethoden, met name voor de partijen, die de voordelen kunnen plukken van de nieuwe methoden voor de elektronische toezending van de processtukken (e-Curia). Andereterreinen waarop die modernisering haar beslag krijgt, zijn de bevordering van de gelijkheid tussen man en vrouw bij de uitvoering van managementtaken en de inzet van het gezamenlijke personeel voor het milieu. Tot slot kan het Hof door een doordachte omgang met de meertaligheid een zaak behandelen in om het even welke officiële taal van de Unie waarin die wordt voorgelegd, en daarna zorgen voor de verspreiding van zijn rechtspraak in alle officiële talen.

In het jaarlijkse verslag over het beheer van de instelling, dat wordt opgesteld volgens de regels van het op de Europese instellingen toepasselijke Financiële Reglement en op de website van het Hof wordt gepubliceerd, zijn vele andere voorbeelden te vinden van de betrokkenheid van het personeel en de diensten bij de efficiënte en voortvarende uitvoering van de taken die op basis van de Verdragen aan de instelling zijn toevertrouwd.

Alfredo Calot Escobar
Griffier

Door een doordachte omgang met de meertaligheid kan het Hof een zaak behandelen in om het even welke officiële taal van de Unie waarin die wordt voorgelegd, en daarna zorgen voor de verspreiding van zijn rechtspraak in alle officiële talen.

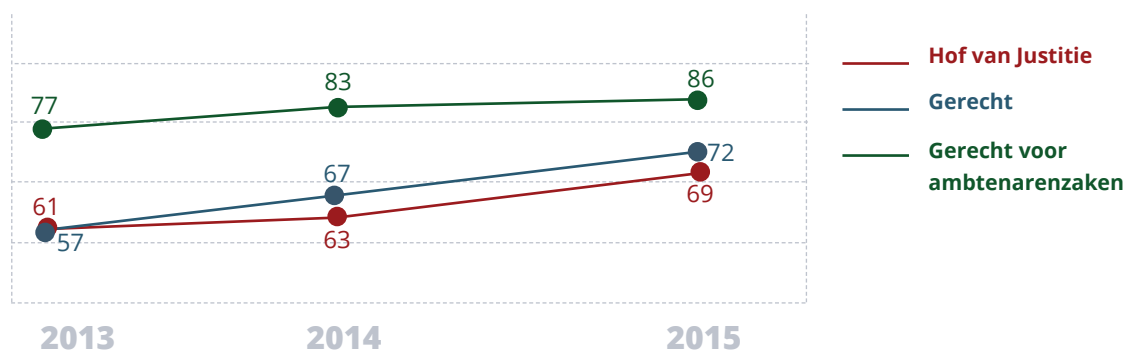

B. CIJFERS EN PROJECTEN

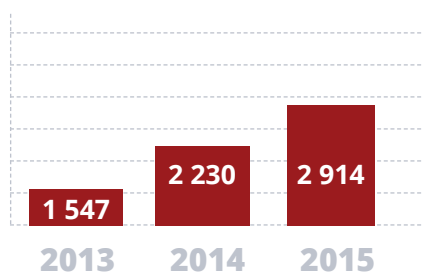
Papierloos ten dienste van de gerechtelijke werkzaamheden

Sinds 2011 wisselen de griffies van de rechterlijke instanties en de partijen in de procedures hun correspondentie en stukken via de IT-applicatie „e-Curia” uit. Die is door de diensten van de instelling specifiek ontworpen om de beveiligde indiening en toezending van procedurele documenten langs elektronische weg mogelijk te maken. Aangezien deze applicatie op steeds meer succes kan rekenen bij de vertegenwoordigers van de partijen en de lidstaten, wordt er nu gewerkt aan een nieuwe versie van e-Curia, om aan hen en aan de rechterlijke instanties van de Unie een dienst te kunnen bieden die nog efficiënter is en nog beter functioneert.

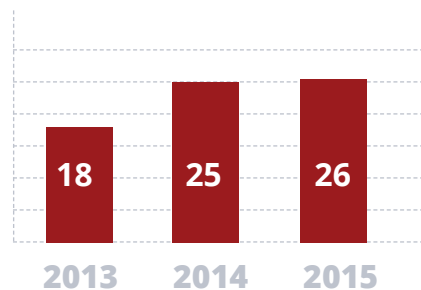
Percentage processtukken dat via e-Curia wordt neergelegd

Aantal toegangsaccounts voor de applicatie e-Curia

Aantal lidstaten dat de applicatie e-Curia gebruikt

Een instelling die zich inzet voor de gelijkheid tussen man en vrouw

2 122

ambtenaren en personeelsleden
op 31 december 2015

Vertegenwoordiging van de vrouwen

53 %

op posten van administrateurs

35 %

op leidinggevende posten
(midden- en hoger kader)

1 287

61 %

835

39 %

Met de vertegenwoordiging van vrouwen op leidinggevende posten binnen de verschillende diensten bevindt het Hof van Justitie van de Europese Unie zich in de hogere middenmoot van de Europese instellingen. Niettemin wordt sinds 2015 met alle vrouwen in een leidinggevende functie nagedacht over maatregelen die meer vrouwen kunnen aansporen om naar managementposten te solliciteren en hun vertegenwoordiging op alle niveaus van de hiërarchie blijvend te versterken.

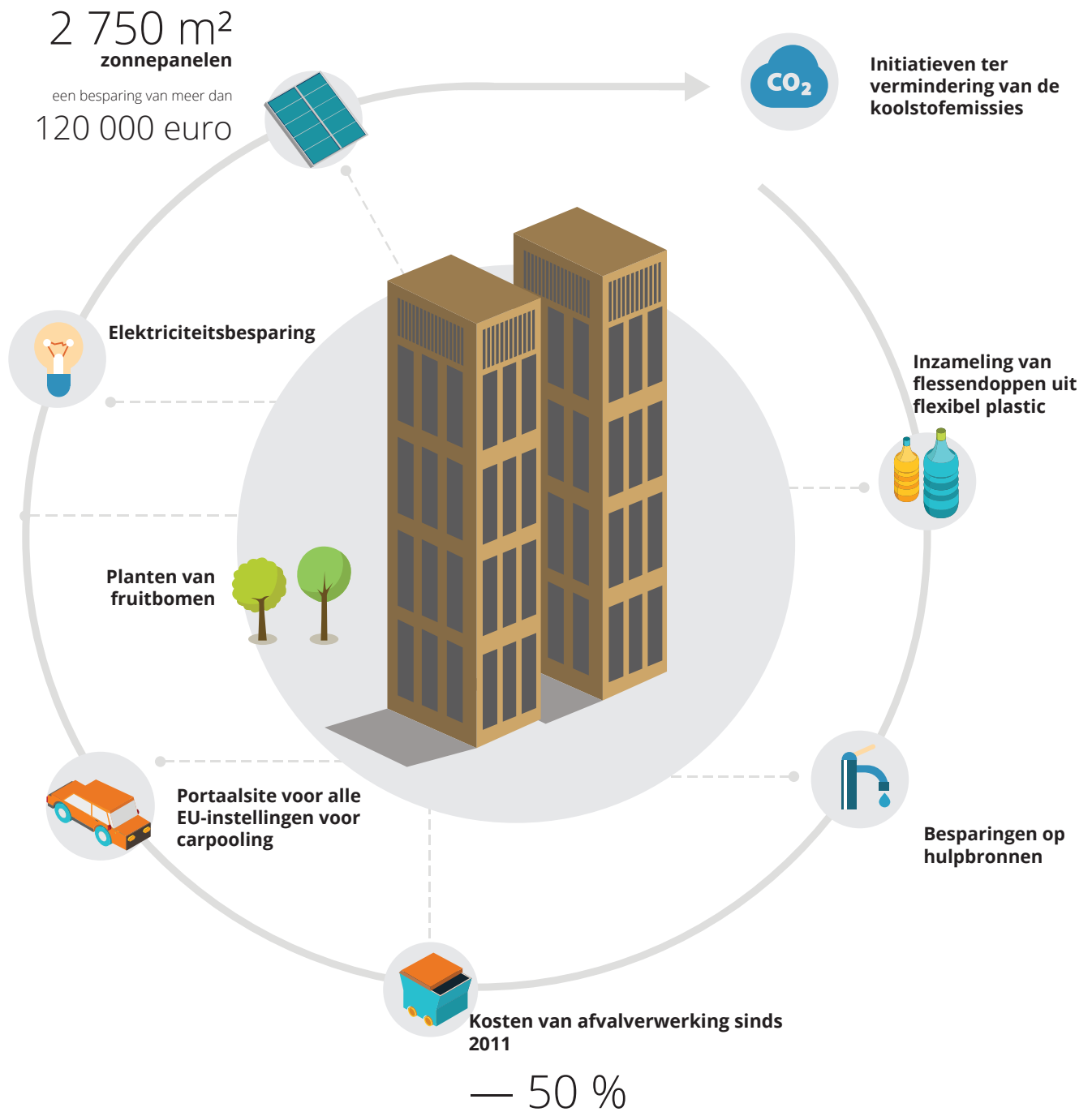

Sterk engagement voor het milieu

Het Hof van Justitie van de Europese Unie voert al enkele jaren een ambitieus milieubeleid. Daarmee wil het voldoen aan de strengste normen op het gebied van duurzame ontwikkeling en milieubehoud.

Het Hof is dan ook de procedure ingegaan waarmee het de EMAS-registratie (Eco-Management and Audit Scheme) kan verkrijgen.

Dit systeem voor milieubeheer en audits is in 1993 ingevoerd via een Europese verordening die aan de organisaties die aan de strikte voorwaarden voldoen, het recht verleent op een registratie waaruit hun milieuprestaties blijken. Daartoe heeft het Hof een heus milieubeleid ontwikkeld, op basis waarvan het nu al de effecten van zijn ecologisch engagement kan meten.

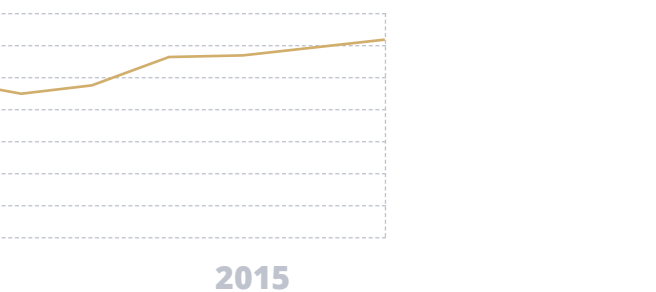
Een doordachte omgang met de meertaligheid

Als meertalige rechterlijke instelling moet het Hof in staat zijn om een zaak te behandelen in om het even welke officiële taal waarin die wordt voorgelegd, en daarna zorgen voor de verspreiding van zijn rechtspraak in alle officiële talen.

Bij een steeds groter aantal officiële talen (van 11 naar 24 in 10 jaar), een streng toezicht op de begrotingsmiddelen die aan de instelling worden toegekend en een constante stijging van het aantal zaken dat wordt voorgelegd aan de drie rechterlijke instanties (+ 50 % in 10 jaar), is het voor het behoud van de meertaligheid noodzakelijk dat daar rationeel en pragmatisch mee wordt omgegaan. Het Hof heeft niet alleen veel interne besparingsmaatregelen genomen om de werklast van de taalkundige diensten te beperken, het heeft ook nieuwe technologieën ingezet om efficiënter en sneller te kunnen werken.

De taaldiensten in enkele cijfers

 24 mogelijke procestalen	75 tolken voor de pleitzittingen en de vergaderingen	625 „juristen-linguïsten” voor de vertaling van de schriftelijke stukken
552 mogelijke taalcombinaties	 23 taaleenheden 1 115 000 door de vertaaldienst geproduceerde bladzijden in 2015 Beperking van het te vertalen werk in 2015 (interne besparingsmaatregelen): 482 000 bladzijden	

5

BLIK OP DE TOEKOMST: HERVORMING VAN DE **GERECHTELIJKE STRUCTUUR**

De wetgever van de Unie heeft op 16 december 2015 een verordening vastgesteld waarmee de gerechtelijke structuur van het Hof van Justitie van de Europese Unie wordt hervormd. Deze hervorming heeft tot doel om tegemoet te komen aan de onmiddellijke behoeften van het Gerecht — dat in 2015 28 rechters telde — en om het Europese gerechtelijke systeem als geheel op duurzame wijze nog efficiënter te maken.

56 rechters voor het Gerecht 2 rechters per lidstaat

De hervorming moet in drie stappen verlopen:

- ◆ een eerste verhoging met 12 rechters bij het Gerecht, die reeds gedeeltelijk is verwezenlijkt in april 2016;
- ◆ in september 2016, dus bij de volgende gedeeltelijke vervanging van de leden van het Gerecht, zal het aantal rechters met 7 worden verhoogd door de integratie van het Gerecht voor ambtenarenzaken in het Gerecht. Het Hof zal dan nog maar uit twee rechterlijke instanties bestaan (het Hof van Justitie en het Gerecht);
- ◆ in de herfst van 2019, bij de daaropvolgende gedeeltelijke vervanging van de leden van het Gerecht, zal het aantal rechters tot slot met 9 worden verhoogd, waardoor het totale aantal rechters uitkomt op 56; de rechterlijke instantie zal dan over 2 rechters per lidstaat beschikken. Die worden aangewezen door de regeringen van de lidstaten, waarbij zij het belang van de gelijkheid tussen mannen en vrouwen in het achterhoofd moeten houden.

Dankzij de verdubbeling van het aantal rechters in het Gerecht door middel van een drie-stappen-proces dat tot in 2019 wordt gespreid, zal het de toename van het aantal rechtszaken aankunnen en zal het zich kunnen kwijten van zijn taak ten dienste van degenen over wie het recht moet spreken, met inachtneming van de doelstellingen van kwaliteit, efficiency en snelheid van de rechtspleging.

In het kader van de hervorming is er een nieuw Reglement voor de procesvoering voor het Gerecht opgesteld, dat op 1 juli 2015 in werking is getreden. Daardoor zal het beter in staat zijn om de zaken binnen een redelijke termijn te behandelen, en zich daarmee aan de vereisten van een eerlijk proces kunnen houden.

6

OP DE HOOGTE BLIJVEN VAN DE ACTUELE **ONTWIKKELINGEN BIJ DE INSTELLING**

Ga naar het zoekportaal voor de rechtspraak van het Hof van Justitie, het Gerecht en het Gerecht voor ambtenarenzaken via de Curia-site:

curia.europa.eu

Volg de actualiteiten op het niveau van de rechtspraak en de instelling:

- door de **perscommuniqués** te lezen, op het adres: **curia.europa.eu/jcms/PressRelease**
- door een abonnement op de **RSS-feed** van het Hof: **curia.europa.eu/jcms/RSS**
- door de **Twitter-account** van de instelling te volgen: **@CourEUpresse** of **@EUCourtPress**
- door de **app CVRIA** voor smartphones en tablets te downloaden

Meer weten over de activiteiten van de instelling:

- ga naar de bladzijde over het **jaarverslag 2015**: **curia.europa.eu/jcms/AnnualReport**
- download het verslag over de **gerechtelijke werkzaamheden**: **curia.europa.eu/jcms/judicialactivitynl**
- download het **verslag over het beheer**: **curia.europa.eu/jcms/managementreporten**

Vraag toegang tot de documenten van de instelling:

- de **historische archieven**: **curia.europa.eu/jcms/archive**
- de **administratieve documenten**: **curia.europa.eu/jcms/documents**

Bezoek het Hof van Justitie van de Europese Unie:

de instelling biedt belangstellenden de mogelijkheid om speciaal ontworpen bezoekersprogramma's te volgen, die zijn afgestemd op de interesses van elke groep (een terechtzitting bijwonen, een rondleiding door de gebouwen of langs de kunstwerken, studiebezoek):

curia.europa.eu/jcms/visits

Informatie over de instelling:

- Schrijf ons via het **contactformulier**: **curia.europa.eu/jcms/contact**

WAAR ZIJN EU-PUBLICATIES VERKRIJGBAAR?

Gratis publicaties:

- één exemplaar:
via EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>);
- meerdere exemplaren of posters/kaarten:
bij de vertegenwoordigingen van de Europese Unie (http://ec.europa.eu/represent_nl.htm),
bij de delegaties in niet-EU-landen (http://eeas.europa.eu/delegations/index_nl.htm),
door contact op te nemen met Europe Direct (http://europa.eu/europedirect/index_nl.htm),
door te bellen naar 00 800 6 7 8 9 10 11 (gratis in de hele Europese Unie) (*).

(*) De informatie wordt gratis verstrekt en bellen is doorgaans gratis, maar sommige operatoren, telefooncellen of hotels kunnen kosten aanrekenen.

Betaalde publicaties:

- via EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).

HOF VAN JUSTITIE VAN DE EUROPESE UNIE

DIRECTIE COMMUNICATIE
EENHEID PUBLICATIES EN MULTIMEDIA
JUNI 2016

QD-AQ-16-001-NL-N

ISBN 978-92-829-2125-8
ISSN 2467-1606
doi:10.2862/562664